

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Методичні вказівки до написання курсової роботи

з дисципліни «Економічне управління підприємством»

для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка підприємства» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр» денної та заочної форм навчання

Ужгород – 2022

Економічне управління підприємством. Методичні вказівки до написання курсової роботи для студентів економічного факультету освітньої програми «Економіка підприємства» / Укл: Я.І Алмашій, Л.І.Сахарнацька – Ужгород: УжНУ, 2022. - 43 с.

Укладачі:

Алмашій Я.І., к.е.н., доцент кафедри
економіки і підприємництва
Сахарнацька Л.І., к.е.н., доцент кафедри
економіки і підприємництва

Рецензенти:

Слава Світлана Степанівна, к.е.н., професор
Гапак Наталія Мирославівна, к.е.н., доцент

Відповідальний за випуск: зав. кафедри економіки підприємства,
д.е.н., чл.-кор. НАН України, проф. Мікловда В.П.

Затверджено на засіданні кафедри економіки і підприємництва ДВНЗ
«УжНУ», протокол № 8 від 25.03.2022 р.

ЗМІСТ

Вступ.....	4
Вибір теми та складання плану курсової роботи.....	5
Зміст та структура курсової роботи	6
Вимоги до написання та оформлення курсової роботи	8
Захист і оцінка курсової роботи	10
Рекомендована тематика курсових робіт.....	12
Додатки.....	13
Додаток А. Зразок плану курсової роботи	14
Додаток Б. Зразок титульної сторінки курсової роботи	15
Додаток В. Аналітичні таблиці для розрахунково-аналітичного розділу.....	16
Додаток Г. Приклади оформлення бібліографічних даних списку використаних джерел.....	25

ВСТУП

Курсова робота з дисципліни «Економічне управління підприємством» як одна із важливих форм навчального процесу має на меті виявити необхідний рівень теоретичних знань та практичних навичок здобувачів до самостійного креативного наукового пошуку, прийняття раціональних рішень та розв'язання актуальних проблемних завдань.

Метою написання курсової роботи є систематизація, розширення та поглиблення теоретичних і прикладних знань студентів, необхідних майбутнім фахівцям зі спеціальності 051 «Економіка». Курсова робота повинна відображати здатність студента працювати з науковою літературою, поєднувати теоретичні знання з практичною діяльністю, розробляти і формулювати обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення проблеми, яка була розглянута в роботі. У процесі написання та захисту курсової роботи студент повинен продемонструвати:

- знання основних положень законодавчо-нормативних актів, які регулюють фінансову діяльність суб'єктів господарювання;
- знання основних теоретичних положень курсу та вміння поглиблювати їх шляхом вивчення наукової літератури;
- вміння пов'язувати конкретні управлінські проблеми діяльності суб'єктів господарювання із сучасною економічною ситуацією;
- самостійність та креативність викладення матеріалу, вміння використовувати математичні, статистичні та інші методи обробки інформації;
- вміння робити самостійні висновки та узагальнення, аналізувати явища та процеси;
- логічність побудови плану і змісту курсової роботи, культуру мислення і мови;
- вміння правильно оформити роботу відповідно до існуючих вимог;
- вміння аргументовано захищати курсову роботу, чітко формулювати свою точку зору.

ВИБІР ТЕМИ ТА СКЛАДАННЯ ПЛАНУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Тематика курсових робіт з дисципліни «Економічне управління підприємством» розробляється кафедрою економіки і підприємництва на основі програми курсу з урахуванням сучасних тенденцій в сфері економіки. Тему курсової роботи студент обирає самостійно, враховуючи власні наукові інтереси, актуальність проблеми, можливість збору фактичного та статистичного матеріалу, наявність спеціальної наукової літератури по проблемі. Тема курсової роботи закріплюється за студентом на підставі його письмової заяви. За бажанням студента та зі згоди керівника студент може запропонувати власну тему курсової роботи. Дослідження теми курсової роботи повинно здійснюватися відповідно до плану. План визначає основний зміст курсової роботи, забезпечує логіку викладення матеріалу. Вдало складений план курсової роботи сприяє правильному та цілеспрямованому вивченню літератури, орієнтує студента при зборі та обробці практичного матеріалу. План роботи складається зі вступу, трьох розділів (підрозділів), висновків, списку використаних джерел та додатків (Додаток А). План погоджується науковим керівником роботи. Науковий керівник здійснює індивідуальне консультування студента, допомагає скласти план роботи та контролює дотримання графіку її виконання.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Для написання курсової роботи студент повинен використовувати закони України, постанови Верховної Ради України, укази Президента України, нормативні документи, монографії, навчальні посібники та періодичні видання. Всі опрацьовані матеріали включаються до списку використаних джерел, що є обов'язковою складовою курсової роботи. Збір та опрацювання статистичного та фактичного матеріалу більш доцільно робити після вивчення теоретичних літературних джерел. Відібрані первинні дані потрібно опрацювати, скласти таблиці, графіки, діаграми тощо.

Рекомендована структура курсової роботи: 1) Титульний аркуш 2) Зміст 3) Вступ 4) Розділи (підрозділи) 5) Висновки 6) Список використаних джерел 7) Додатки. Титульний аркуш є першою сторінкою курсової роботи і оформляється за зразком, наведеним у Додатку Б. Зміст містить найменування та номери початкових сторінок усіх структурних частин роботи, зокрема: вступу, розділів (підрозділів), висновків, 6 списку використаних джерел, додатків. У вступі обґрунтовуються актуальність теми курсової роботи; мета і завдання роботи, за допомогою яких вона може бути досягнута; характеристика об'єкта дослідження та проблеми, які потребують вирішення. Обсяг вступу – до 3-х сторінок. Перший розділ є теоретичною частиною роботи. В ньому розглядаються теоретичні аспекти теми дослідження, сутність основних категорій, їх роль, функції, взаємозв'язок основних елементів системи, методичні підходи дослідження і т.д. Особлива увага приділяється новітнім теоретичним розробкам, аналізу різних поглядів науковців та практиків з того чи іншого питання, аргументації власної думки. На основі узагальнення теоретичних підходів студент повинен сформулювати та обґрунтувати свою точку зору стосовно проблеми дослідження. Рекомендований обсяг першого розділу – 10-12 сторінок. Другий розділ роботи є розрахунково-аналітичним і має містити аналіз фінансової звітності суб'єкта господарювання у розрізі видів аналізу (Додаток В): 1) горизонтальний та вертикальний аналіз показників балансу (таблиці 1-2 Додатку В); 2) аналіз формування фінансових результатів (таблиця 3 Додатку В); 3) розрахунок коефіцієнтів фінансового стану (таблиці 4-5 Додатку В); 4) аналіз грошових потоків (таблиці 6-7 Додатку В); 5) прогнозування банкрутства підприємства (за вибраною студентом моделлю). Кожен вид аналізу може супроводжуватися графічним представленням (у вигляді графіків, діаграм) та в обов'язковому порядку – відповідними висновками і узагальненнями. Особливу увагу слід приділити підбору фактичного матеріалу і використати тільки той, що найповніше характеризує об'єкт дослідження та обґрунтовує власні пропозиції студента. Використання фактичного матеріалу в курсовій роботі є обов'язковим і слугує одним з критеріїв оцінки якості її написання. За відсутності аналізу фактичних матеріалів курсова робота не допускається до захисту і повертається студенту на доопрацювання. Проведений аналіз повинен знайти відображення в таблицях, графіках, діаграмах та конкретних показниках. На основі вивчення та узагальнення аналітичних матеріалів студент повинен виявити позитивні і негативні явища та тенденції, що мають місце в сучасних умовах, встановити

причини недоліків, оцінити можливості підвищення ефективності їх діяльності. 7 Рекомендований обсяг другого розділу – 10-15 сторінок (без урахування таблиць). Третій розділ роботи носить рекомендаційний характер. Він є заключною частиною дослідження, яка визначає основні напрями та шляхи зменшення, скорочення, оптимізації, удосконалення предмета дослідження відповідно до умов функціонування об'єкта дослідження. У цьому розділі оцінюється чіткість та вірогідність одержаних висновків, які узгоджуються з теоретичними викладками, описується важливість їхнього застосування на практиці. Рекомендований обсяг третього розділу – 8-10 сторінок. У висновках підсумовуються основні результати дослідження. При цьому висновки повинні носити конкретний обґрунтований характер і впливати з проведеного дослідження. Пропозиції мають бути спрямовані як на вирішення окремих теоретичних питань, так і практичних проблем, необхідно визначити їхню доцільність у майбутньому та результати від впровадження. Рекомендований обсяг висновків – до 3-х сторінок. Список використаних джерел подається в послідовності української абетки із зазначенням прізвища та ініціалів автора, повної назви роботи, місця видання, назви видавництва, року видання, кількості сторінок. При використанні статей з періодичної преси вказують прізвище та ініціали автора, назву статті, назву видання, рік видання, номер журналу і сторінку, на якій розміщена публікація (якщо публікація в газеті, то назву газети, рік, номер і дату її виходу). Приклади оформлення бібліографічних даних списку використаних джерел наведені в Додатку Г. Цитати і статистичні дані, наведені у тексті роботи, повинні мати посилання на першоджерела із указанням сторінок. Список використаних джерел повинен містити близько 30–40 інформаційних джерел. До додатків доцільно включати матеріали, які необхідні для повноти викладу змісту курсової роботи і можуть містити великі таблиці, схеми, баланси та інші звітні дані об'єкта дослідження, графічні матеріали, розрахунки тощо. Кожний додаток повинен починатися з нової сторінки. При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ». Вони позначаються великими літерами української абетки, починаючи з А, наприклад, Додаток А. Загальний обсяг курсової роботи повинен складати 40-45 сторінок друкованого тексту (без додатків).

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота виконується державною мовою. Неприпустиме механічне списування матеріалу з книг, журнальних статей тощо. Студент повинен

самостійно формулювати власні думки, не допускати повторень та відступів від теми. Не слід використовувати в тексті роботи громіздкі таблиці та неузгаальнені статистичні дані (такі матеріали доречно винести в додатки). Курсова робота друкується за допомогою комп'ютера на одному боці аркуша паперу формату А4. Розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал 1,5 (до тридцяти рядків на сторінці). Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: лівий – 30 мм, правий – 10 мм, верхній та нижній – 20 мм. Заголовки структурних частин роботи "ЗМІСТ", "ВСТУП", "РОЗДІЛ", "ВИСНОВКИ", "СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ", "ДОДАТКИ" друкують великими літерами симетрично до тексту. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Кожну структурну частину курсової роботи починають з нової сторінки. Нумерація сторінок повинна бути наскрізною, тобто всі сторінки роботи, враховуючи ілюстрації та додатки, нумеруються від титульної до останньої сторінки арабськими цифрами. Першою сторінкою роботи вважається титульний аркуш, який включають до загальної нумерації, не проставляючи його номера. Наступні сторінки нумерують у правому верхньому куті без крапки в кінці. Такі структурні частини курсової роботи як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел не мають порядкового номера. Номер розділу ставлять після слова "РОЗДІЛ", після номера крапку не ставлять, потім з нового рядка друкують заголовок розділу. Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставиться крапка. В кінці номера підрозділу ставиться крапка. У тому ж рядку йде заголовок підрозділу. Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці в курсовій роботі необхідно подавати безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, або на наступній сторінці. Ілюстрації й таблиці, які розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок. Ілюстрації позначають словом "Рис." і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка. Наприклад: Рис. 1.2 (другий рисунок першого розділу). Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. У таблиці виносяться цифрові дані. Кожна таблиця повинна мати назву, яку нумерують над таблицею і друкують симетрично до тексту. Назву і слово "Таблиця" починають з великої літери. Назву не підкреслюють. Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. В правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис "Таблиця" із зазначенням її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: "Таблиця 1.2" (друга таблиця першого розділу). При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово "Таблиця" та її номер вказують один раз з правого боку над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова "Продовження табл." і вказують номер таблиці, наприклад:

"Продовження табл. 1.2". Примітки до таблиць розміщують безпосередньо під ними. Заголовки граф таблиці повинні починатися з великих літер, підзаголовки – з маленьких, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. При написанні курсової роботи студент повинен давати посилання на літературні джерела, матеріали або окремі результати, які наводяться в роботі, або на ідеях і висновках яких розробляються проблеми, задачі, питання. Посилатися слід на останні видання публікацій. На більш ранні видання можна посилатися лише в тих випадках, коли в них наявний матеріал, який не включено до останнього видання. Посилання на літературні джерела в тексті дають у квадратних дужках. Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела зі списку використаних джерел. Якщо використовуються відомості з джерел, що мають велику кількість сторінок, тоді в посиланні слід точно вказати номери сторінок джерела, на яке дається посилання в роботі, наприклад: [8, с. 212] або [17; 21, с. 65–67]. Посилання на ілюстрації вказують порядковим номером ілюстрації, наприклад: "рис. 1.2". На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово "таблиця" в тексті пишуть скорочено, наприклад: "... в табл.1.2". Список використаних джерел слід розміщувати в порядку української абетки за прізвищами авторів або заголовків. Законодавчі та нормативні акти можна винести на початок списку. Додатки оформляють як продовження курсової роботи на наступних її сторінках. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований зверху малими літерами з першої великої симетрично відносно тексту сторінки. З правого боку над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово "Додаток" і велика літера, що позначає додаток. Додатки слід позначати послідовно великими літерами 10 української абетки, наприклад: Додаток А, Додаток Б, і т.д. На останній сторінці студент ставить дату закінчення роботи і підпис.

ЗАХИСТ І ОЦІНКА КУРСОВОЇ РОБОТИ

Захист курсової роботи проводиться за графіком навчального процесу і приймається комісією кафедри. Захист курсової роботи відбувається в присутності членів циклової комісії. Під час захисту курсової роботи студент повинен зробити коротку доповідь (до 10 хв.) про зміст роботи (актуальність

теми, характеристики об'єкту дослідження, стану проблем з теми дослідження і шляхів їх вирішення тощо). Головну увагу необхідно приділяти розробленим пропозиціям і висновкам. Під час захисту курсової роботи студент має продемонструвати глибоке знання основних понять, термінів, концепцій досліджуваної теми, основних положень нормативних та законодавчих актів, що стосуються сфери діяльності об'єкта дослідження, вміти чітко викладати особисті розробки та пропозиції, використовувати ілюстративний матеріал, аргументовано відповідати на питання. За своїм характером захист курсової роботи є науковою доповіддю, що відбувається в умовах дотримання наукової етики. В доповіді студент повинен відобразити ключові питання: актуальність теми курсової роботи; структуру роботи; об'єкт, предмет та методи дослідження, які використовувалися при написанні; стан та тенденції розвитку досліджуваної проблематики; стан та економічні показники діяльності об'єкта дослідження; зміст запропонованих заходів та обґрунтування їх ефективності при реалізації. Оцінка курсової роботи виставляється під час співбесіди комісії та студента. Процедура захисту є відкритою. Після закінчення доповіді студент має коротко, але вичерпно відповісти на запитання членів циклової комісії. Регламент захисту включає коротку доповідь студента та серію з 3-5 питань викладачів, які стосуються практичної сторони виконання роботи. На захист курсової роботи відводиться 10-15 хвилин. На основі оцінки наукового керівника, доповіді студента і його відповідей на поставлені запитання студенту виставляють диференційовану оцінку. Результат захисту курсової роботи оцінюється за кредитно-модульною системою та відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 11.29.03.2012 р. № 384 (Табл. 1). При визначенні оцінки роботи береться до уваги рівень підготовки студента, обсяг та якість одержаних результатів, змістовність доповіді та відповідей на запитання членів комісії, якість оформлення роботи, а також відгук керівника.

Таблиця 1 Шкала оцінювання навчальної діяльності студента
Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		

35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка "ВІДМІННО" виставляється студенту, який виконав глибоке і системне самостійне дослідження, вільно володіє матеріалом, знайомий з наведеною в роботі літературою, досконало володіє навиками необхідних розрахунків, грамотно і логічно викладає матеріал, дає змістовні і аргументовані відповіді на запитання. Оцінка "ДОБРЕ" виставляється студенту, який показав повне знання матеріалу роботи, засвоїв основну літературу з теми дослідження, володіє практичними навиками, розуміє здійснені розрахунки, але при відповіді допускає деякі неточності, недостатньо глибоко відображає отримані результати дослідження. Оцінка "ЗАДОВІЛЬНО" виставляється студенту, який показав знання основного матеріалу роботи в обмеженому обсязі, але достатньому для розуміння основних питань досліджуваної проблематики, слабо пов'язує теоретичні знання з практикою, доповідь і відповіді буде непослідовно. Допущені помилки у відповідях і в розрахунках студент може виправити під керівництвом викладача. Оцінка "НЕЗАДОВІЛЬНО" виставляється, коли студент поверхово знає основний матеріал роботи, допускає грубі помилки у відповідях і в розрахунках, не розуміє, як застосувати отримані результати в практичній діяльності, не може логічно побудувати свою доповідь та не може пояснити доцільність запропонованих рішень.

РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ»

1. Фінансове управління підприємством .

2. Фінансова діагностика підприємства.
3. Управління робочим капіталом.
4. Використання на підприємстві ефективних механізмів управління прибутком.
5. Стратегічне та тактичне управління фінансуванням діяльності підприємства.
6. Бюджетне управління підприємством.
7. Економічна ефективність діяльності підприємства.
8. Особливості планування виробничої діяльності підприємства.
9. Стратегічне фінансове планування на підприємстві.
10. Ефективність діяльності та управління підприємством.
11. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.
12. Особливості антикризового управління підприємством.
13. Економічна діагностика підприємства в сучасних умовах.
14. Антикризова політика як стратегічний метод фінансовою діяльністю підприємства.
15. Прогнозування фінансової стійкості та стабільності підприємств в сучасних умовах.
16. Розробка плану фінансування діяльності компанії.
17. Розробка системи управління фінансовою безпекою підприємства.
18. Розробка фінансової стратегії розвитку компанії.
19. Формування системи антикризового управління підприємством
20. Удосконалення діючої системи фінансового планування на підприємстві.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок плану курсової роботи з дисципліни «Економічне управління підприємством»

Обрана тема:
«Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства»

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти ефективності діяльності підприємства

1.1. Сутність показників ефективності діяльності підприємства

1.2. Механізми управління прибутком на підприємстві

РОЗДІЛ 2. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства
(на матеріалах ТОВ «Назва підприємства»)

2.1. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства

2.2. Вплив прибутковості на фінансову стійкість підприємства

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення ефективності розвитку підприємства

3.1. Прогнозування банкрутства підприємства

3.2. Напрями підвищення ефективності діяльності підприємства

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Додаток Б

Зразок оформлення титульної сторінки курсової роботи

Регстраційний № ___ від «___» _____ 2021 р.

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад «Ужгородський національний університет»
Економічний факультет
Кафедра економіки і підприємництва

КУРСОВА РОБОТА

на тему: «**Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства**»

студента 1 курсу магістратури денної форми навчання
спеціальності 051 «Економіка»
освітньої програми «Економіка підприємства»

Іваненка Івана Івановича

Науковий керівник: _____
науковий ступінь, вчене звання, (посада), ПІБ

Національна шкала: _____
Кількість балів: _____ Оцінка ECTS: _____

Члени комісії: _____
(підпис) _____ ПІБ

(підпис) _____ ПІБ

(підпис) _____ ПІБ

Ужгород – 2022

Додаток В

Таблиця 1

**Горизонтальний аналіз показників балансу підприємства за 202_ рік
(тис.грн.)**

	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			абс.	відн.,%
Активи				
1. Необоротні активи, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
2. Оборотні активи, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
Активи, всього				
Пасиви				
1. Власний капітал, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, всього				
Пасиви, всього				

Таблиця 2

Вертикальний аналіз активів підприємства за 20_ рік (%)

	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			абс.	відн.,%
Активи				
1. Необоротні активи, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
2. Оборотні активи, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
Активи, всього				
Пасиви	100	100		
1. Власний капітал, всього				
-				
-				
вказати статті які, які відповідають даним 1 розділу активів балансу				
2. Довгострокові зобов'язання і забезпечення				
3. Поточні зобов'язання і забезпечення, всього				
Пасиви, всього	100	100		

Таблиця 3

Аналіз формування чистого прибутку підприємства

	На початок року	На кінець року	Відхилення	
			абс.	відн.,%
1.Чистий дохід від реалізації продукції				
2.Собівартість реалізованої продукції				
3.Валовий прибуток (р.1-р.2)				
4.Інші операційні доходи				
5.Адміністративні витрати				
6.Витрати на збут				
7.Інші операційні витрати				
8.Фінансовий результат від операційної діяльності(р.3+р.4-р.5-р.6-р.7)				
9.Дохід від участі в капіталі				
10. Інші фінансові доходи				
11. Інші доходи				
12. Фінансові витрати				
13. Втрати від участі в капіталі				
14. Інші витрати				
15. Фінансовий результат до оподаткування (р.8+р.9+р.10+р.11-р.12-р.13-р.14)				
16. Витрати (дохід) з податку на прибуток				
17. Чистий фінансовий результат (р.15-р.16)				

Таблиця 4

Аналіз показників рентабельності (збитковості) підприємства, %

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення	Розрахункове значення фінансового показника		
			На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
Рентабельність активів	Чистий прибуток / Середня вартість активів	Збільшення			
Рентабельність продажу	Чистий прибуток / Чиста виручка від реалізації продукції	Збільшення			
Рентабельність власного капіталу	Чистий прибуток / Середня вартість власного капіталу	Збільшення			
Рентабельність продукції	Валовий прибуток / Собівартість продукції	Збільшення			

Таблиця 5

Аналіз показників ділової активності

			Розрахункове значення фінансового показника

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення	На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт оборотності активів	Чиста виручка від реалізації продукції/ Середня вартість активів	Збільшення			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Чиста виручка від реалізації продукції Середня сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги	Збільшення			
Період оборотності дебіторської заборгованості (за рік(360 днів), у днях)	Кількість календарних днів звітного періоду/ Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	Зменшення			
Період оборотності кредиторської заборгованості (за рік (360 днів), у днях)	Кількість календарних днів звітного періоду × Середня сума кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги Чиста виручка від реалізації продукції	Зменшення або збільшення (залежить від попереднього показника)			
Коефіцієнт оборотності запасів	Собівартість реалізованої продукції /Середня вартість запасів	Збільшення			
Тривалість оборотності запасів (за рік (360 днів), у днях)	Кількість календарних днів звітного періоду /Коефіцієнт оборотності запасів	Зменшення			

Таблиця 6

Аналіз показників ліквідності

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення	Розрахункове значення фінансового показника		
			На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт поточної (загальної) ліквідності	Обігові кошти /Короткострокові зобов'язання	>1			
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Обігові кошти – запаси /Короткострокові зобов'язання	>0,7			
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	Грошові кошти та поточні фінансові інвестиції/ Короткострокові зобов'язання	≥ 0,2			

Таблиця 7

Аналіз показників фінансової стійкості

Показник	Формула для розрахунку	Нормативне значення	Розрахункове значення фінансового показника		
			На початок року	На кінець року	Відхилення (+,-)
Коефіцієнт фінансової незалежності “автономії”	Власний капітал/ Підсумок балансу	≥ 0,5			
Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал/ Позикові кошти	>1			
Фінансовий ліверидж	Довгострокові зобов'язання /Власний капітал	Незначне збільшення			
Коефіцієнт забезпечення власними коштами	Власний капітал – необоротні активи /Сума обігових коштів	>0,1			

Таблиця 8

Аналіз коефіцієнтів фінансового стану (згідно наказу Мінфіну від 14.07.2016 № 616)

Коефіцієнти		2019	2020	2021	Зміна за 2020 р.	Зміна за 2021р.
Показник	Формула для розрахунку				Відхилення (+,-)	Відхилення (+,-)
1.К1 - коефіцієнт покриття (ліквідність третього ступеня)	Оборотні активи /Поточні зобов'язання					
2. К2, - проміжний коефіцієнт покриття	Монетарні оборотні активи /Поточні зобов'язання					
3. К3 - коефіцієнт фінансової незалежності	Власний капітал/ Валюта балансу (пасив)					
4. К4, - коефіцієнт покриття необоротних активів власним капіталом	Власний капітал/ Необоротні активи					
5. К5 - коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Чистий прибуток/збиток/ Інвестований власний капітал					
6. К6 - коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від операційної діяльності (ЕВІТ)	Фінансові результати від операційної діяльності /Чиста виручка від реалізації					
7. К7 - коефіцієнт рентабельності продажу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування , фінансових витрат та нарахування амортизації /Чиста виручка від реалізації + інші операційні доходи					
8. К8 - коефіцієнт рентабельності активів за чистим прибутком	Чистий прибуток (збиток)/ Валюта балансу (актив)					
9. К9 - коефіцієнт оборотності оборотних активів	Чиста виручка від реалізації/ Оборотні активи					
10. К10 - коефіцієнт оборотності позичкового капіталу за фінансовими результатами від звичайної діяльності (ЕВІТДА)	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування , фінансових витрат та нарахування амортизації /Довгострокові					

	та поточні зобов'язання					
--	-------------------------	--	--	--	--	--

Таблиця 9

**Аналіз показників операційного Cash-flow підприємства за 2019-2021 роки
(на кінець року, тис.грн.)**

Коефіцієнти	2019	2020	2021	Зміна за 2020 р. Відхилення (+,-)	Зміна за 2021р. Відхилення (+,-)
Показник					
1.Операційний Cash-flow					
2.Позичковий капітал					
3.Грошові кошти та їх еквіваленти					
4.Поточні фінансові інвестиції					
5.Чиста реалізаційна вартість поточної дебіторської заборгов-ті					
6.Позичковий капітал нетто (р.2 – (р.3 + р.4 + р.5))					
7.Коефіцієнт тривалості погашення заборгованості (р.6 / р.1)					
8.Чистий дохід від реалізації продукції					
9.ЧистаCash-flow-маржа, % (р.1 / р.8*100)					
10.Власний капітал, тис.грн.					
11.Коефіцієнт відношення операційного Cashflow до власного капіталу, % (р.1 / р.10*100)					
12.Сума приросту нематеріальних активів, тис.грн.					
13.Приріст основних засобів, тис.грн.					
14.Сума приросту довгострокових фінансових інвестицій, тис.грн.					
15.Показник самофінансування інвестицій (р.1 / (р.12 + р.13 + р.14))					
16.Валовий негативний грошовий потік					

17.Коефіцієнт ефективності грошового потоків (р.1 / р.16)					
---	--	--	--	--	--

Додаток Г

Приклади оформлення бібліографічних даних списку використаних джерел
(згідно ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне

посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок
(код УКНД 01.140.40))

Характеристик а джерела	Приклад оформлення
	Книги
Один автор	<p>Андріяш В. Державна етнополітика України в умовах глобалізації. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. 328 с.</p> <p>Краснова М. В. Договори в екологічному праві України : навч. посіб. / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Алерта, 2012. 216 с. Дробот О. В. Професійна свідомість керівника : навч. посіб. Київ : Талком, 2016. 340 с. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи: інституційний вимір. Львів : Тріада плюс, 2004. 392 с.</p>
Два автори	<p>1. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.</p> <p>2. Богма О. С., Кисильова І. Ю. Фінанси : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 102 с.</p> <p>3. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ- ПЛЮС, 2015. 212 с.</p> <p>4. Васильєв С. В., Ніколенко Л. М. Доказування та докази у господарському процесі України : монографія. Харків : Еспада, 2004. 192 с.</p>
Три автори	<p>1. Комаров В. В., Світлична Г. О., Удальцова І. В. Окреме провадження : монографія / за ред. В. В. Комарова. Харків : Право, 2011. 312 с.</p> <p>2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с.</p> <p>3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.</p> <p>4. Zhovinsky E. Ya., Kryuchenko N. O., Paparyha P. S. Geochemistry of Environmental Objects of the Carpathian Biosphere Reserve. Kyiv, 2013. 100 p.</p>
Чотири і більше авторів	<p>1. Прилипко С. М., Ярошенко О. М., Мороз С. В., Малиновська К. А. Укладення трудового договору: теоретико-прикладне дослідження : монографія. Харків : Юрайт, 2013. 288 с.</p> <p>2. Основи охорони праці : підручник / О. І. Запорожець та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2016. 264 с.</p> <p>3. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.</p> <p>4. The mutual fund industry: Competition and investor welfare / R. G. Hubbard et. al. New York, NY : Columbia University Press, 2010. 256 p.</p>
Автор(и) та редактор(и)/ упорядники	<p>1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с.</p> <p>2. Гель А. П., Семаков Г. С., Яковець І. С. Кримінально-виконавче право України : навч. посіб. / ред. А. Х. Степанюк. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 624 с.</p> <p>3. Грошевий Ю. М. Вибрані праці / упоряд.: О. В. Капліна, В. І. Маринів. Харків : Право, 2011. 656 с.</p>

	4. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	1. Антологія української літературно-критичної думки першої половини ХХ століття / упоряд. В. Агеєва. Київ : Смолоскип, 2016. 904 с. 2. Експлуатація і технічне обслуговування газорозподільчих станцій магістральних газопроводів / заг. ред. А. А. Руднік. Київ, 2003. 370 с. 3. Політологічний енциклопедичний словник / упоряд. В. П. Горбатенко. 2-ге вид., переробл. і допов. Київ : Генеза, 2004. 736 с. 4. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с. 5. Twenty-fourhours a day. Miami, FL : BN Publishing, 2010. 400 p.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія історії України : у 10 т. / ред. рада: В. М. Литвин (голова) та ін. ; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с. 2. Закалюк А. П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінології. 424 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. Харків : Право, 2007. Т.4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с. 4. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології : вибр. твори. Київ : Рад. шк., 1983. Т. 1. 480 с.
	Частина видання
Книги	1. Алексєєв В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні : монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169. 2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197. 3. Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. Основи аграрного підприємництва / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльноправовий аналіз. Голодомор 1932- 1933 років: втрати української нації : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Анциперова І. І. Історико-правовий аспект акту про бюджет. Дослідження проблем права в Україні очима молодих вчених : тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 24 квіт. 2014 р.). Запоріжжя, 2014. С. 134–137. 3. Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. 4. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково- популярних журналів. Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.

Статті із продовжуваних та періодичних видань	<p>1. Кобильник В. Порівняльний метод як основа політологічного дослідження. Збірник наукових праць «Політологічні студії». 2011. №2. С. 54–65.</p> <p>2. Загірняк М., Костенко А. Про користування можливостями міжнародної бази даних Scopus. Вища школа. 2017. № 5–6. С. 48–55. 3. Кармазіна М., Могилевець О. Становлення і розвиток порівняльної методології в політичних дослідженнях. Політичний менеджмент. 2006. № 5. С. 3–17.</p> <p>4. Bletska D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: abinitiomodeling and comparison with experiment. Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics. 2016. Vol. 19, № 1. P. 98–108. 5. Dalton R. J. Comparative politics of the industrial democracies: from the Golden Age to island hopping. Political Science. 1991. № 2. P. 15–43.</p>
	Інші видання
Законодавчі та нормативні документи	<p>1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с.</p> <p>2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145- VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10– 22.</p> <p>3. Деякі питання стипендіального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2016 р. № 1050. Офіційний вісник України. 2017. № 4. С. 530– 543.</p> <p>4. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. Офіційний вісник України. 2017. № 20. С. 136–141.</p> <p>5. Інструкція щодо заповнення особової картки державного службовця: затв. наказом Нац. агентства України з питань Держ. служби від 05.08.2016 р. № 156. Балансбюджет. 2016. 19 верес. (№38). С. 15–16.</p>
Архівні документи	<p>1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. ЦДАГО України (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.</p> <p>2. Матеріали Ради Народних комісарів Української Народної Республіки. ЦДАВО України (Центр. держ. архів вищ. органів влади та упр. України). Ф. 1061. Оп. 1. Спр. 8–12. Копія; Ф. 1063. Оп. 3. Спр. 1–3.</p> <p>3. Наукове товариство ім. Шевченка. Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.</p>
Патенти	<p>1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.</p> <p>2. Люмінісцентний матеріал: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. №200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с.</p>
Препринти	<p>1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).</p> <p>2. Шилаев Б. А., Воеводин В. Н. Расчеты параметров радиационного повреждения материалов нейтронами источника ННЦ ХФТИ / ANL USA с под. критической сборкой, управляемой ускорителем электронов.</p>

	Харьков : ННЦ ХФТИ, 2006. 19 с.: ил., табл. (Препринт. НАН України, Нац. науч. Центр «Харьк. физ.-техн. ин-т»; ХФТИ2006-4).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107- 1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04- 01]. Вид. офіц. Київ: Держспоживстандарт України, 2006. 181 с.
Каталоги	1. Горницкая И. П. Каталог растений для работ по фитодизайну / Донец. ботан. сад НАН України. Донецк : Лебедь, 2005. 228 с. 2. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 3. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.- довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні показники	1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І.Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т.В.Марусик; відп. за вип. М.Б.Зушман. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Електронні ресурси	1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2020). 2. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі Бібліотечний вісник. 2016. № 4. С. 8–12. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2016_4_4 (дата звернення: 26.09.2020). 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridic_hni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2020). 4. Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? Екологія життя : вебсайт. URL: http://www.eco-live.com.ua/ (дата звернення: 12.10.2020).
Автореферати дисертацій	1. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 2. Кравчук В. М. Припинення корпоративних правовідносин в господарських товариствах: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03 Харків, 2010. 36 с. 3. 3. Старовойт С. В. Видавнича діяльність Національної академії наук України у 1918–1933 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук. Київ, 2003. 20 с.

Дисертації	<ol style="list-style-type: none">1. Євдоченко О.О. Європейське бізнес-середовище в розвитку міжнародної економічної діяльності : дис... канд. екон. наук : 08.05.01 / Київський національний економічний ун-т. Київ, 2005. 235 с.2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл: дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с.3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.4. Bryant B. D. A sequentially articulated experiment to compare two instructional software input infrastructures: Doctoral dissertation / University at Albany. Albany, NY, 1998. 150 p.
------------	---

2. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКІВ

2.1. Аналіз показників виробничої програми підприємства та її виконання

Процент виконання планових завдань

з виробництва і реалізації продукції в натуральних показниках визначають для кожного виробу окремо:

$$O_P = O_B + (ГП_{ПР} - ГП_{КР}), \quad (1)$$

де O_P – обсяг реалізації продукції, шт.;

O_B – обсяг виробництва продукції, шт.;

$ГП_{ПР}$ – залишки готової продукції на початок року, шт.;

$ГП_{КР}$ – залишки готової продукції на кінець року, шт.

Таблиця 2.1

Аналіз виробничої програми досліджуваного підприємства

Види продукції	Обсяг виробництва, тис. шт.		% виконання	Обсяг реалізації, тис. шт.		% виконання
	план	звіт		план	звіт	
Виріб 1						
Виріб 2						
Виріб 3						

2.2. Аналіз чисельності промислово-виробничого персоналу підприємства

Чисельність основних виробничих робітників визначають для кожного виду продукції зокрема і на підприємстві в цілому. Результат розрахунків можна подати у вигляді:

$$Ч_{OP} = \frac{T}{\Phi_d \cdot k_{BH}} \quad (2)$$

де T – трудомісткість виконання робіт, люд-год.;

Φ_d – бюджет робочого часу одного робітника, год.;

K_{BH} – коефіцієнт виконання норм виробітку.

2.3. Аналіз операційних витрат підприємства

Розглянемо склад і структуру операційних витрат за економічними елементами:

- 1) матеріальні витрати;
- 2) витрати на оплату праці;
- 3) відрахування на соціальні заходи;
- 4) амортизація;
- 5) інші витрати.
- 6)

Таблиця 2.3

Аналіз операційних витрат підприємства

№ п/ч	Елементи витрат	План		Звіт	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%
1	Матеріальні витрати (без ПДВ)				
2	Витрати на оплату праці				
3	Відрахування на соціальні заходи				
4	Амортизація				
5	Інші витрати				
6	Всього витрат		100,0		100,0

2.4. Визначення основних фінансово – економічних показників діяльності підприємства

- Обсяг товарної продукції ($ТП$) в плановому і звітному періоді:

$$ТП = \sum(C_{Гi} * O_{Vi}) \quad (3)$$

- Витрати на 1 грн. товарної продукції в плановому і звітному періоді:

$$V_{1 \text{ грн } ТП} = C_{ТП} / ТП, \quad (4)$$

де $V_{1 \text{ грн } ТП}$ - витрати на 1 грн. товарної продукції, грн./грн.;

$C_{ТП}$ – повна собівартість товарної продукції, грн.;

- Зниження собівартості товарної продукції в звітному періоді порівняно зі плановим:

$$\Delta C_{ТП} = (V_{1 \text{ грн } ТП \text{пл}} - V_{1 \text{ грн } ТП \text{зв}}) * 100 / V_{1 \text{ грн } ТП \text{пл}}, \quad (5)$$

де $\Delta C_{ТП}$ - зниження собівартості товарної продукції, %;

$V_{1 \text{ грн } ТП \text{пл}}$, $V_{1 \text{ грн } ТП \text{зв}}$ - витрати на 1 грн. товарної продукції відповідно в плановому і в звітному періоді, грн./грн.

- Економія (перевитрати) від зниження (зростання) собівартості товарної продукції:

$$E_c = C_{ТПзв} * \Delta C_{ТП} / 100, \quad (6)$$

де E_c - економія від зниження собівартості „+”(перевитрати „-”), грн.

- Валовий прибуток підприємства **в плановому і звітному періоді:**

$$П_B = ЧД - C_{РП}, \quad (7)$$

де $П_B$ – валовий прибуток, грн.;

$C_{РП}$ – собівартість (виробнича) реалізованої продукції, грн.;

$ЧД$ – чистий дохід від реалізації продукції, грн.:

$$ЧД = \Sigma(C_{Ви} \cdot O_{Pi}) - ПДВ, \quad (8)$$

де $ПДВ$ – сума податку на додану вартість, грн.

- Прибуток від операційної діяльності (операційний прибуток) **в плановому і звітному періоді:**

$$П_O = П_B - В_{ПЗВ}, \quad (9)$$

де $П_O$ – операційний прибуток, грн.;

$П_B$ – валовий прибуток, грн.;

$В_{ПЗВ}$ – позавиробничі витрати, грн.

- Базовий прибуток від операційної діяльності підприємства у звітному періоді – прибуток від реалізації продукції у звітному періоді за рівнем витрат планового періоду:

$$П_{O\text{ баз}} = ЧД_{зв} * (1 - B_{I\text{ грн ТП нл}}) \quad (10)$$

- Фактичний прибуток від операційної діяльності підприємства в звітному періоді:

$$П_{O\text{ ф}} = П_{O\text{ баз}} \pm E_c, \quad (11)$$

- Прибуток підприємства від звичайної діяльності до оподаткування **в плановому і звітному періоді:**

$$П_{ЗД} = П_O + Д_{\Phi} + Д_I - В_{\Phi} - В_I, \quad (12)$$

де $П_{ЗД}$ - прибуток підприємства від звичайної діяльності, грн.:

$Д_{\Phi}$, $Д_I$ – доходи підприємства від фінансової та інвестиційної діяльності, грн.;

$В_{\Phi}$, $В_I$ – витрати підприємства від фінансової та інвестиційної діяльності, грн.

- Чистий прибуток підприємства (прибуток від звичайної діяльності після оподаткування, оскільки на підприємстві не виникали надзвичайні події) **в плановому і звітному періоді:**

$$П_{Ч} = П_{ЗД} - П_{ПР}, \quad (13)$$

де $П_{Ч}$ – чистий прибуток підприємства, грн.;

$П_{ПР}$ – сума податку на прибуток, грн. (ставку податку на прибуток прийняти згідно чинного законодавства України).

- Прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства **в плановому і звітному періоді:**

$$П_3 = П_{Ч} - C_{Ш}, \quad (14)$$

де $П_3$ - прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, грн.;

C_{III} - економічні санкції до підприємства (штрафи і пені з платежів до бюджету і до позабюджетних цільових фондів, штрафи за порушення умов господарських договорів), грн.

Розраховані значення основних фінансово-економічних показників подати у вигляді табл.2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Назва статей	Абсолютні величини (тис.грн.)		Зміни	
	План	Звіт	Абсол. зміни (тис.грн.)	Темп зрост., %
1	2	3	4	5
Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)				
1	2	3	4	5
Непрямі податки				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)				
Собівартість реалізованої продукції				
Валовий прибуток				
Інші операційні доходи				
Інші доходи				
Адміністративні витрати				
Витрати на збут				
Інші операційні витрати				
Прибуток від опер. діяльності				
Збиток від опер. діяльності				
Прибуток від звич. діяльності до оподат.				
Збиток від звич. діяльності до оподат.				
Податок на прибуток				

Прибуток від звич. діяльності				
Збиток від звич. діяльності				
Чистий прибуток				
Чистий збиток				

Таблиця 2.5

Аналіз показників ділової активності

Найменування показників	План	Звіт	Відхилення (+,-)
1	2	3	4
Коефіцієнт оборотності активів			
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості			
Період оборотності дебіторської заборгованості (за рік(360 днів), у днях)			
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості			
Період оборотності кредиторської заборгованості (за рік (360 днів), у днях)			
Коефіцієнт оборотності запасів			
Тривалість оборотності запасів (за рік (360 днів), у днях)			
Тривалість операційного циклу (за рік (360 днів), у днях)			
Тривалість оборотності			

оборотного капіталу (за рік(360 днів), у днях)			
--	--	--	--

- Розрахунок показників **прибутковості**:

Рентабельність одиниці продукції в звітному періоді:

$$R_{i36} = (Ц_{Гi} - C_{Пi36}) * 100 / C_{Пi36}, \quad (15)$$

де R_{i36} - рентабельність одиниці продукції і-го виду в звітному періоді, %;

$C_{Пi36}$ – повна собівартість одиниці продукції і-го виду, грн/шт.

Рентабельність продукції:

$$R_{П} = П_{О} * 100 / C_{ПРП}, \quad (16)$$

де $R_{П}$ - рентабельність товарної продукції, %;

$C_{ПРП}$ - повна собівартість реалізованої продукції, грн.

Рентабельність виробництва:

$$R_{В} = П_{Ч} * 100 / (ОФ_{СЕР} + Н_{ОК}), \quad (17)$$

де $R_{В}$ - рентабельність виробництва, %;

Таблиця 2.6

Аналіз показників рентабельності (збитковості) підприємства, %

Показник, %	План	Звіт	Зміна
Рентабельність активів			
Рентабельність продажу			
Рентабельність власного капіталу			
Рентабельність продукції			
Рентабельність сукупного капіталу			
Валова рентабельність реалізованої продукції			
Операційна рентабельність реалізованої продукції			
Чиста рентабельність реалізованої продукції			
Валова рентабельність виробництва			

Чиста рентабельність			
виробництва			

2.5. Визначення показників ефективності використання трудових, матеріальних та технічних ресурсів

- Показники ефективності використання трудових ресурсів:
продуктивність праці:

$$B = TP / Ч_{ор}, \quad (18)$$

де B – виробіток одного робітника, грн;

трудомісткість:

$$T_{зв} = T_{пл} \mp \frac{T_{пл} \cdot \Delta B}{100 \pm \Delta B}, \quad (19)$$

де $T_{зв}$ та $T_{пл}$ – трудомісткість виробничої програми в звітному та плановому періодах, відповідно, люд-год.;

ΔB – зміна виробітку в звітному періоді порівняно з плановим, %;

- Показники ефективності використання матеріальних ресурсів:
матеріаломісткість:

$$M_M = M / TP, \quad (20)$$

де M_M - матеріаломісткість товарної продукції, грн/грн;

M – сума матеріальних витрат на виробництво товарної продукції, грн;

матеріаловіддача:

$$M_B = TP / M, \quad (21)$$

де M_B – матеріаловіддача продукції, грн/грн;

- показники ефективності використання активної частини основних фондів:

фондовіддача:

$$\Phi_B = TP / O\Phi_{a\text{ сеп}}, \quad (22)$$

де Φ_B – фондовіддача активної частини основних фондів, грн/грн;

$O\Phi_{a\text{ сеп}}$ – середньорічна вартість активної частини основних фондів ;

фондомісткість:

$$\Phi_M = O\Phi_{a\text{ сеп}} / TP, \quad (23)$$

де Φ_M – фондомісткість товарної продукції, грн/грн;

фондоозброєність:

$$\Phi_O = O\Phi_{a\text{ сеп}} / Ч_{ор}, \quad (24)$$

де Φ_O – фондоозброєність праці основних робітників, грн/люд.

Аналіз показників ефективності майнового стану **в плановому і звітному періодах** подати у вигляді табл. 2.7 і проаналізувати відхилення від планових значень з зазначенням можливих причин, які вплинули на величину відповідних показників у звітному періоді.

Таблиця 2.7

Показники	План	Звіт	Відхилення, %
1. Продуктивність праці, грн/ос.			
2. Трудомісткість продукції, ос./грн.			
3. Матеріаломісткість продукції, грн/грн			
4. Матеріаловіддача виробництва, грн/грн			
5. Фондовіддача, грн/грн			
6. Фондомісткість виробництва, грн/грн			
7. Фондоозброєність праці, грн/ос.			

2.7. Визначення показників ефективності інвестицій у проекти розвитку підприємства в наступному році

Показники ефективності інвестицій у проекти (*індекс дохідності, чиста теперішня вартість, термін окупності*) визначають:

Індекс дохідності:

$$ID = \frac{ГП_{np}}{I}, \quad (25)$$

де ID – індекс дохідності;

$ГП_{np}$ – сума грошового потоку від реалізації проекту за період його експлуатації (віддачі), розрахована методом дисконтування, тис. грн;

I – сума інвестицій у проект, тис. грн.

Чиста теперішня вартість:

$$ЧТВ = ГП_{np} - I, \quad (26)$$

де $ЧТВ$ – чиста теперішня вартість, тис. грн.

Термін окупності інвестицій:

$$T_{ок} = \frac{I}{ГП_{сеп}}, \quad (27)$$

де $T_{ок}$ - термін окупності інвестицій за проектом, роки;

Якщо оцінки проектів за різними критеріальними показниками не збігаються, ефективнішим визнають проект, який має перевагу за більшістю з них або додатково досліджують ефективність проектів.

2.6. Планування показників діяльності підприємства в наступному році

При розрахунку очікуваних показників діяльності підприємства в наступному році (за умов реалізації ефективнішого з розглянутих проектів його розвитку) враховують *звітні показники діяльності в звітному періоді і показники проекту розвитку підприємства*.

Очікувані показники ефективності використання ресурсного потенціалу та основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства за умов

реалізації відібраних кращих проектів його розвитку розраховуються з врахуванням звітних показників діяльності підприємства і даних проекту *розвитку*. Результати розрахунків доцільно подати у вигляді табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Планування фінансових результатів підприємства

Назва статей	План	Звіт	Зміни	
			Абсол. зміни (тис.грн.)	Темп зрост. ,%
Дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)				
Непрямі податки				
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг)				
Собівартість реалізованої продукції				
Валовий прибуток				
Інші операційні доходи				
Адміністративні витрати				
Витрати на збут				
Інші операційні витрати				
Чистий прибуток				

Проаналізувати відхилення очікуваних значень від звітних з вказанням можливих причин, які вплинули на величину відповідних показників в наступному періоді, з позицій ефективності діяльності підприємства.

ЗМІСТ ТА ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

Курсовий проект повинен містити:

- завдання для виконання курсового проекту;
- зміст;
- розрахункову частину;
- графічну частину;
- висновки;
- список використаної літератури;
- додатки.

Рекомендований вигляд титульної сторінки курсового проекту:

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Кафедра економіки і підприємництва

КУРСОВИЙ ПРОЕКТ
«Фінансове управління підприємством»
з дисципліни «Економічне управління підприємством»

Виконав (ла):

Пояснювальні записки слід друкувати на комп'ютері зі стрічкою чорного кольору. Текст заповнюється на одному боці листка білого паперу розміром 203 x 288 мм шрифтом Times New Roman, розмір 14 пт. Відстань між лінійками не повинна бути меншою 5 мм (1,5 міжлінійних інтервалів). На кожному аркуші повинні бути поля: ліворуч та знизу - 25 мм, зверху - 20 мм, праворуч - 10 мм. Сторінки курсової роботи нумеруються, брошуруються і вказуються навпроти окремих питань змісту. Нумерація має бути наскрізною, причому першою сторінкою є титульний аркуш. Вихідні дані відповідно до індивідуального завдання з вказанням конкретних числових значень подаються в додатках.

У змісті роботи послідовно переходяться заголовки розділів (глав), параграфів, проставляються номери сторінок, на яких вони розміщені. Зміст має включати всі заголовки, які є в роботі.

Усі ілюстрації називаються рисунками, які нумеруються послідовно в межах розділу або наскрізним чином (якщо рисунків не багато) арабськими цифрами. Номер рисунку має складатися із номеру розділу (глави) і порядкового номеру рисунку, розділених крапкою, наприклад, "Рис.1.2" (другий рисунок першого розділу). Кожний рисунок повинен мати змістовну назву. Підпис, як і написи на рисунках, виконують креслярським шрифтом.

Цифровий та деякий інший матеріал доцільно оформляти у вигляді таблиць. Кожна таблиця має мати змістовний заголовок, який розміщується під словом «Таблиця» з її номером. Слово «Таблиця» і заголовок починаються з прописних букв. При переносі на наступну сторінку нумерацію вертикальних стовпців слід повторити, а над нею розмістити слова «Продовження таблиці» з зазначенням її номера. Таблиці повинні нумеруватися у межах розділу арабськими цифрами. Над правим верхнім кутом таблиці розміщується напис «Таблиця» з зазначенням порядкового номера таблиці. Номер таблиці складається із номеру розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, «Таблиця 1.2» (друга таблиця першого розділу (глави)). Якщо цифрові дані в

якійсь стрічці таблиці не приводяться, то в ній ставлять ризику. Дані таблиць подаються шрифтом Times New Roman, розмір 12 пт, а іноді допускається розмір шрифту 10 пт (для таблиць, які складно розмістити на сторінці).

При посилянні у тексті на формулу необхідно подати її повний номер у дужках, наприклад, “У формулі (1.2.)”.

До списку літератури включають усі використані джерела. Прізвище автора подається у називному відмінку. Якщо книга написана двома і більше авторами, то їх прізвище з ініціалами подають у тій послідовності, в якій вони надруковані в книжці; перед прізвищем наступного автора ставлять кому. При наявності більше трьох авторів вказуються прізвища з ініціалами тільки перших трьох, а далі вказуються слова «та інші».

Додатки оформляються як продовження роботи на наступних її сторінках. Кожний додаток починається з нової сторінки, в правому верхньому куті друкується (вписується) слово «Додаток». Кожний додаток повинен мати технічний заголовок.

Рекомендований зміст курсового проекту:

ЗМІСТ

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. Теоретичні аспекти фінансового стану підприємства

1.1. Сутність фінансового аналізу

1.2. Методи та моделі фінансового аналізу

РОЗДІЛ 2. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності підприємства

2.1. Основні фінансово-економічні показники діяльності підприємства

2.3. Показники ефективності використання виробничих ресурсів

РОЗДІЛ 3. Шляхи підвищення ефективності розвитку підприємства

3.1. Показники ефективності діяльності розвитку підприємства

3.2. Очікувані показники діяльності підприємства в наступному періоді

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

ПЕРЕЛІК ТЕМ КУРСОВОГО ПРОЕКТУ

1. Фінансове управління підприємством .
2. Фінансова діагностика підприємства.
3. Управління робочим капіталом.
4. Стратегічне та тактичне управління фінансуванням діяльності підприємства.
5. Бюджетне управління підприємством.
6. Антикризове управління підприємством.
7. Економічна ефективність діяльності підприємства.
8. Планування діяльності підприємства.
9. Особливості планування виробничої діяльності підприємства.
10. Стратегічне фінансове планування на підприємстві.
11. Ефективність діяльності та управління підприємством.
12. Фактори підвищення ефективності діяльності підприємства.
13. Особливості антикризового управління підприємством.
14. Економічна діагностика підприємства в сучасних умовах.
15. Антикризова політика як стратегічний метод фінансовою діяльністю підприємства.